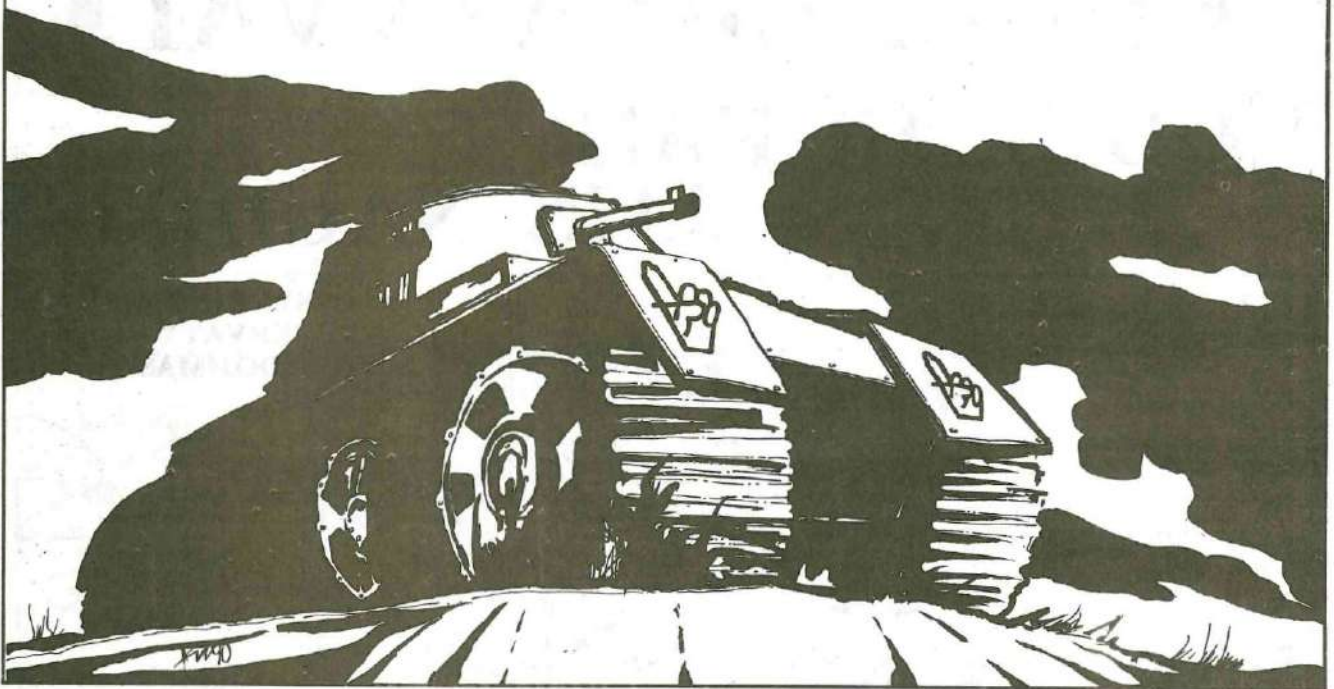

PREZERVATYVAS — TAI JŪSŲ ŠARVUOTIS KOVOJE SU AIDS

ŠIAME NUMERYJE:

JAM PANIŽO AUSYS... 1968.

7 psl.

KOVA TĖSIASI. Vaistai prieš AIDS.

4 psl.

PREZERVATYVŲ PASAULYJE

2 psl.

AIDS KRONIKA

NR.4 PSL.1-4

LIETUVOS AIDS PROFILAKTIKOS CENTRO LAIKRAŠTIS

PREZERVATYVAI

KODĖL IR KAIP JAIS NAUDOTIS

Prezervatyvas (lot. praeservativus — apsauginis) — guminis maišelis, užmaunamas ant vyro varpos nėštumui išvengti ir apsisaugoti nuo venerinių ligų. (Tarptautinių žodžių žodynas, V., 1985, 398 p.)

Pastaroju metu daug apie ką pradedame pirmą kartą kalbėti visa burna. Toks yra gyvenimas...

Prezervatyvas — vienas iš tokių žodžių. Prieš keletą metų jo neleidavo pagraisinti televizija, nurydėdavo ir spauda. Nemandagu būdavo apie tai kalbėti mišiose kompanijose, gal tik vyrškos toleruodavo.

Keliaujanti AIDS šmėkla verčia apie prezervatyvą kalbėti visu balsu.

Matau Jūsų panikinančią ęypseną — kam kalbėti apie tai, ko nėra. Prezervatyvas mūsų vaistinėse — retenybė. Ką gi, Jūs teisūs. Tačiau įsivaizduokime, jog jis, kaip ir daugumoje pasaulio šalių, gul mūsų parduotuvėse. Pas mus susiklostė tokia tradicija: dauguma tarybinių žmonių prezervatyvų nenaudoja. Todėl, manome, apie prezervatyvą kalbėti jau pats metas...

Nėra tikslių žinių, kada prezervatyvas buvo panaudotas pirmą kartą. Daugiau negu prieš 3 tūkstančius metų Egipte jau naudojo linines įmovas (dėkius) norėdami apsisaugoti nuo lytinių kelių plintančių ligų.

Garsusis donžuanas Casanova di Seingalt Giovanni Giacomo (1725—1798) naudojo prezervatyvą, padarytą iš gyvulių žarnų, po to, kai būdamas 20 metų užsikrėtė venerine liga.

Prezervatyvus naudojo kareiviai tiek pirmame, tiek ir antrame pasauliniame kare, bijodami užsikrėsti sifiliu ir gonorėja.

Šešiasdešimtaisiais metais ir vėliau — seksualinės revoliucijos metais, prezervatyvas buvo visai užmirštas. Atsirado kitos priemonės nėštumui išvengti. Efektingai veikė ir buvo visiems prieinami antibiotikai, kurie išgydavo daugelį lytinių kelių plintančių ligų. Tuo metu jaunimas prezervatyvų visai nenaudojo.

Aštuoniasdešimtaisiais metais atsirado lytinių kelių plintančių ligų, kurių nebuvo galima išgydyti. Tai ŽIV virusas, sukiantis AIDS, chlamidiozė, tapusi daugelio moterų nevaisingumo priežastimi. Prezervatyvai vėl tapo "madingi". Pramonėi pradėjus gaminti plonus prezervatyvus, moterys mieliau ėmė naudotis jais, nei kitomis priemonėmis nėštumui išvengti.

Šiuolaikinis prezervatyvas — plonas maišelis, gaminamas iš latekso. Jis prieš lytinius santykius užmaunamas ant subrinkusios varpos. Prezervatyvas nuimamas, kai tik sėkla išsilieja. Lateksas neleidžia jai patekti į partnerės organizmą.

Prezervatyvas sumažina galimybę užsikrėsti lytinių kelių plintančiomis ligomis, jų tarpe ir ŽIV sukeliamu AIDS. Jis taip pat naudojamas nėštumui išvengti.

Šiuo metu prezervatyvų gamintojai juos išleidžia į prekybą, pagamintus iš labai plono latekso. Kai kurie asmenys, naudojanys juos, nejučia jokia skurtumo. Jie tik iš pradžių jaučia jautrumo sumažėjimą. Kartais sakoma, jog prezervatyvo naudojimas — tai lietaus pojūtis apsirėngus apsiaustu.

Prezervatyvas plyšta retai, dažniausia jo priežastis — neteisingas jo vartojimas. Ilgainiui naudojantis jais išmokstama teisingai elgtis, jie neplyšta.

ALGIMANTAS TREČIOKAS

TAISYKLINGAS PREZERVATYVO NAUDOJIMAS

1. Atsargiai praplėšti maišelį, kuriame yra prezervatyvas.

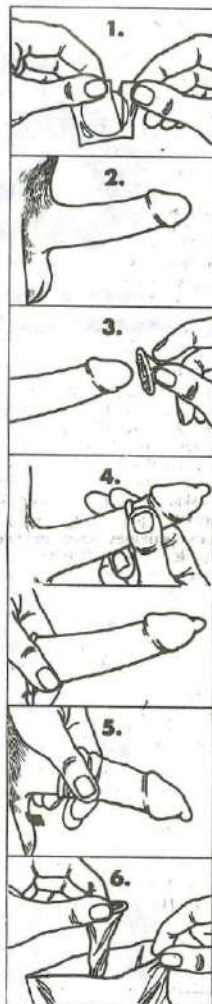
2. Palaukti, kol varpa subrinks.

3. Suspaudus prezervatyvo viršūnę speneli, dviem pirštais užmaiti jį.

4. Mauti švelniai, spaudžiant į varpos pagrindą. Užmiovus palikti vietos spermam.

5. Po sėklos išsiskyrimo, prezervatyvą numauti palenkus varpą, susukti jį.

6. Prezervatyvą įdėti į celofaninį maišelį, užrišti, išmesti kartu su šukšlėmis. Negalima jo mesti į tualetą.

TAI REIKIA ŽINOTI

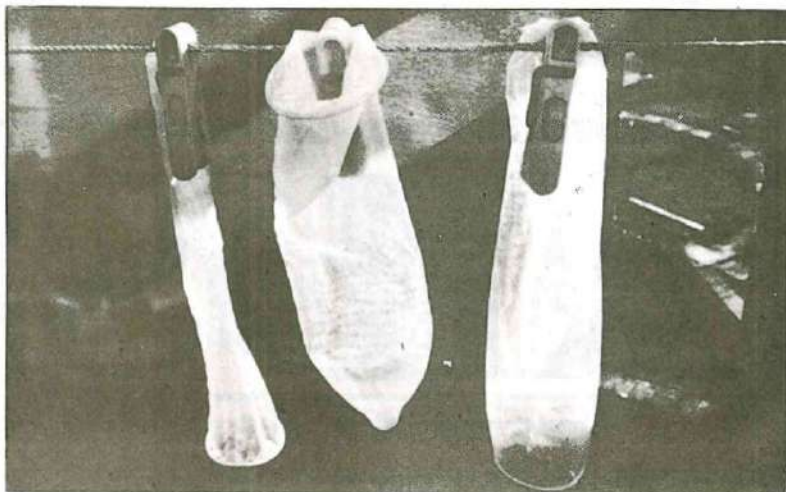
- Jeigu neesi užtikrintas savo lytinio partnerio ištikimybėje, visada pasi-
naudok prezervatyvų arba reikalauk, kad jį naudotų Tavo partneris.
- Prieš naudojant prezervatyvą, pažiūrėk į jo galiojimo datą.
- Vyras privalo užsimauti jį prieš lytinius santykius, t.y. prieš kūno
skysčių pasikeitimą.
- Maunant prezervatyvą, nepadėsk jo pirštų nagais.
- Nenaudok jokių papildomų skysčių.
- Prezervatyvo negalima vartoti pakartotinai. Jis apsaugo tik vieną
kartą!
- Nenaudok kelių prezervatyvų iš karto.
- Būk tvirtas ir nesijaudink juos pirkdamas. Tai visai normalus poelgis.
- Nesivaržyk prieš savo lytinį partnerį. Prezervatyvo naudojimas ne-
reikškia, jog esi kažkokio užkrato nešiojotas. To reikalauja AIDS profilaktikai!

Šiuo metu yra:

Jei norite Vilniaus vaistinėse nusipirkti prezervatyvų, informuojame, kur jų galima gauti. Čia pateikiame tik vaistinių numerius. Jų adresus galima sužinoti mies-
to telefonų knygoje.

- Nr. 1 kinietiški
- Nr. 3 kinietiški, tarybiniai
- Nr. 4 lenkiški
- Nr. 5 tarybiniai
- Nr. 9 tarybiniai
- Nr. 10 tarybiniai
- Nr. 11 lenkiški, tarybiniai
- Nr. 12 lenkiški
- Nr. 13 tarybiniai, lenkiški
- Nr. 14 tarybiniai
- Nr. 15 tarybiniai
- Nr. 16 tarybiniai

Tarybinių prezervatyvų kaina — 10 kapeikų, len-
kiškų ir kinietiškų — po 35 kapeikas. Taip, kad pasiūla
turėtų patenkinti ir labiausiai išrankų ... "A. k." inf.

KLIENTO PASAKOJIMAS

Žmonės negali visko priimti vienodai. Kaip dažnai žmogaus sąmonė išskverbta tikros meilės įvaizdis ir, neslopinaujamų jausmų veikiamas, užvaldo ją.

Manytume, kad prostitutica negali būti poilsio rūšimi. Kiekvienas mūsų gyvena ne-normalu, negalinti suteikti patenkintinio gyvenimo. Intymumai taip pat. Todėl labai svarbu išmokyti gerbti kitą žmogų, — tą, kurį norime surasti...

“MOTERYS: Aš jūsų ieškodavau ir nerasdavau. Tada aš palikdavau jus ir ieškodavau kitos, tos, kuri, kaip man atrodė, galėtų mane mylėti tikrai meile.

Man tada buvo 27 metai. Tokio amžiaus kiekvienas vyriškis turi moterį. Jau buvau pradėjęs aukštąjį mokslą, tačiau, kad nei amato, nei darbo, nei pinigų jis neatneš, aš puikiai supratau. Vertčiausi artistikiniais uždaviais, kad turėčiau pinigų pragyvenimui ir kad galėčiau nors šiek tiek padėti senutei motinai. Kasdien vis labiau stiprėjo lytinis porauiškas. Kad nors kiek išsikraučiau, mokiausi šokti. Tačiau tai nepadėjo. Šoktus mečiau. Laukiau 5 metus, kol baigsiu mokslus, aš negalėjau. Reikėjo ką nors daryti, nes porauiškas vis stiprėjo.

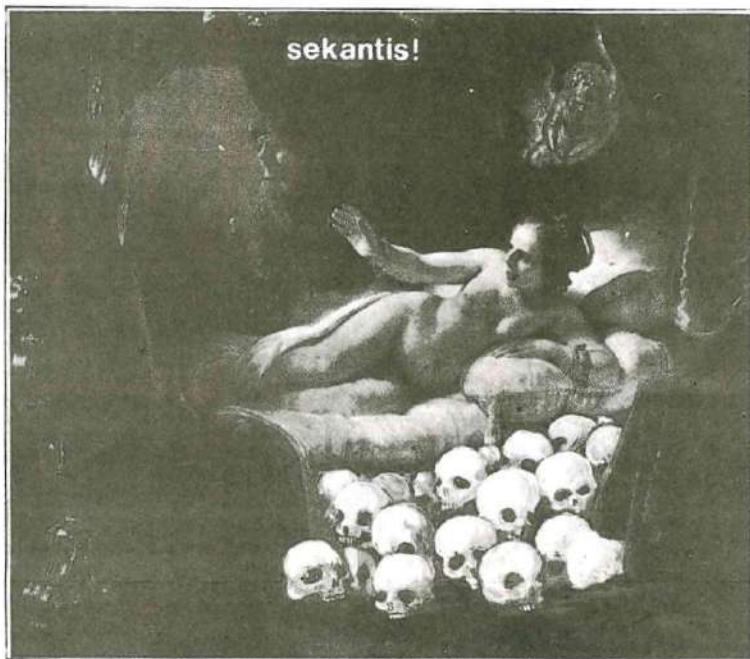
Pradėjau lankyti gydytojų konsultacijas. Vartočiau daug vaistų — raminančiųjų, migdomųjų. Bet ir didelės vaistų dozės nebegelbėjo. Dažną dieną, atėidamas į jų kabinetus, guosdavausi savo negaliojimas. Kaskart toks pat — per daug drovus, per daug nerangus, pats įsitikinęs savo nevykėliškumu, vaistais bandantis pakeisti gyvenimo draugės neturėjimą.

Negelbėjo ir bažnyčia, kuri, mano manymu, turėjo tapti sielos vaistais. Ir kunigai, kurie vienas kitą pakeisdavo, bandė pagydyti nuo vienatvės, tegalėjo pararti, kad reikia nu-galėti savo kūną, suvaldyti savo aistrą...

Kartą aš išdrįsau papasakoti apie savo nelaimės vienai pažįstamai senmergei. Tą kartą aš patyriau tai, kas padėjo labiau nei sielos arvirimas — pilną pagundų moters glamone. Tačiau tai buvo dar ne tai. Ko man reikėjo. Aš labai norė-

jau sutikti moterį, kuri mylėtų mane ir kuri įvestų į paslaptingą meilės pasaulį. Aš niekad nesuruošiau į vienuolyną ir nebuvau davęs nekaltybės įžadų. Tačiau turėdamas 25 metus dar nebuvau matęs apsuoi-giusios moters!

Todėl natūralu, kad didė-jant smalsumui kilo ir porau-iškas. Bet kaip surasti mergina, kurios kaklą geistum apkabini-ti? Neviltį bandžiau skandinti alkoholyje, negalėjau gyven-ti be raminančiųjų, o meilės ie-kojau pas gatvės „morgaites“.

sekantis!

GATVĖS PROSTITUCIJA TAMPA VIS LABIAU NEKONTROLIUOJAMA

Sekso rinka VFR klesti. Ko gero, priešingai, negu tikėjosi valdžia, erotikos centrų atidarymas visiška nepaveikė gatvių prostitucijos. Nevaržoma ji iškeruoja tokiose miestuose kaip Hamburgas, Kelnas, Frankfurtas. Pastarajame daugumą neteisėtų veiksmų įvykdo užsieniečiai.

Paskutiniaisiais metais policija atskleidė merginų, arvykusių iš Pietryčių Azijos, Lotynų Amerikos, Portugalijos ir Afrikos, prekybos tinklą. Merginų verbavimo metodai velkia tobulai. Po pačia nekalčiausia išore daugelis vedybinių agentūrų pagal katalogus organizuoja santuokas tarp vokiečių ir jaunų tailandiečių. Atgabentos į VFR jaunos moterys nebeįvysta dingusio savo pasą ir priverstos priimti joms siūlomą prostitucijos kelią.

Tas pats procesas naudojamas rekrutuojant moteris iš Filipinų.

Klasikinis rekrutavimo būdas — tarnybos pasiūlymas. Sužadėtoms skelbimų, siūlančių garbingą darbą kokiam nors bare, jaunosms užsieniečioms taip pat tenka atsivieškinti su „dingusiu“ pasu.

Šiuolaikiniai moterų prekybos metodai yra tiek išbotu-lėję, kad efektyvus policijos kišimasis vis sunkiau beįmano-mas. „Prekybininkai“ turi teisėtą priedangą, maskuojančių visus veiksmus, susijusius su prostitucija: visa tai, kas liečia

„importuoras“ moteris (viešna-mius, saunas, pornografijos parduotuves, tarpininkavimą fiktyviose santuokose). Niekam ne paslaptis sunkiai teisainio-jami sąvadautojų tarpusavio santykiai, stulbinantys susisie-kimai, kasmet besiplečiantis jų

nusikaltimų laukas: šanražas, dokumentų falsifikacija ir kt. Be viešnamiu, daugelyje did-žiųjų miestų sąvadautojai turi barus, diskotekas, parduotuves. Jie — vis žūlesni tarptautinio masto nusikaltėliai.

Beveik nesugaujami sąvadautojai susilaukia atlaidumo ir iš teisės saugos pusės. Iš sulai-kytų 1980 —aisiais metais did-žiųjų mafijos veikėjų patys pagrindiniai tenusipelnė lengvų bausmių. Pavyzdžiui, vienas iš vadeivų, kaltinamas sąvadavi-mu, ginklų nešiojimu, narkotikų vartojimu ir dokumentų klastojimu, gavo vos 22 mėnesius. Deja, kai kurie kaltinimų akta peržiūrimi pernelyg greitai ir atlaidžiai.

Situacija, susidariusi Vakarų Vokietijoje, toli gražu nekelia pasigėrėjimo. Tačiau kokia gi ji galėtų būti šalyje, kur trumpi laikraščių skelbimai kviečia į „Erotiškuosius“ apar-tamentus arba erotikos centrus, kuriuose laukia patalmingas ir turiningas poilsis.

Vertė Aldona ZINKEVIČIŪTĖ

PROSTITUCIJA IR VERGIJA

“Dabar kai aš esu laisva, aš negaliu rylėti, aš noriu ŠAUKTI. Jūs negali ramiai miegoti, kai sukandini vyrų ir moterų, ir tada paauگیų vienaip ar kitaip pakeisti prostitucijos. Reikia nutraukti tą vergiją, kuri aš gerai pažinau per tuos 12 metų

SILVIJA

“Prostitucija yra tarptautinės žmonių teisės D. darci-jos

PIRMOJO: “Visa žmonės gimę lygūs ir laisvi, o sukandini, ir teisė-mis”.

KETVIRTOJO: “Niekas negali būti prie-varta pavirtęs ar verčiamas kam nors nuauti”

PENKTOJO: “Niekas negali nežmoniš-kai žeminti žmogaus kūną, kan-kinti kūną arba būti kankina-mas patys be jo paties sutar-siųjų pažadimas.

UNESCO kongresas, Madridas 1986

“Viskas nusiterėti žmo-giškajai dora — sutaliojimas, fizinis ar tvasinis kankinimas, psichologinis spaudimas — viskas, kas žeidžia žmogiškąjį orumą — antihumaniškos gyvenimo sąlygos, kiteminis įkalinimas, reportažios, vergija, prostitucija, prekyba mote-rimis ir vaikais — viskas pačiu žeidžia ir žmogaus asme-nybę”.

II Vatikano susirinkimas

VERGIJA BUVO PANAIKINTA O PROSTITUCIJA?

Sį šimtmetį žmogiškąjį teisei-tybės judėjimas NID (šiuo metu nuolatė kelia ir ieško jį ir klymo. Judėjimas mano, kad prostitucija, kaip ir vergija, pažeidžia žmogaus tei-ses, todėl turėtų būti panaikinta, kaip kas bus panaikinta ver-gija. Todėl judėjimas NID (ki-lęs Prancūzijoje) kelia sau tri-gubą užduotį:

— Užtikrinti apie žmo-nes, užsienio šalių prostitu-cija, afskinti tarptautinį prie-žastis ir patvirtinti grįžti į normatų gyvenimą

— Sužadoti susitikimų, diskusijų, parodų, kino ir vi-deo filmų, sužadoti konferenci-jų pagalba formuoti visuome-nėje nepatvirtintą prostituci-jai.

— Kvietinti kovą prieš prostituciją, kas įtakings, — politinėm artijas, profesijos, bažnyčia

Judėjimas NID kviečia vi-sus prisidėti kuriant geršni ir draugišką pasaulį be prosti-tucijos.

Vienas Pasaulinės Sveikatos Organizacijos (PSO) pripažintų ŽIV perdavimo būdų — iš motinos kūdikiui. Tokių atvejų būta Ellstoje, Rumunijoje. Profesorius Ashley Montagu straipsnis dar kartą atkreips Jūsų dėmesį į būtiną priešgimdinį vaisiaus kontaktą su tėvais ir, manytume, nesukels Jums noro turėti vaikų su gimtu AIDS.

Priešgimdiminis gyvenimas motinos išsėsoje yra pirmasis mūsų asmenybės istorijos etapas. Jis tęsiasi maždaug 280 dienų tokioje aplinkoje, kuri iš principo skiriasi nuo tos, į kurią patekame po gimimo. Bet, pasirodo, net ir šioje specialioje aplinkoje yra daug galimybių vaiko ir motinos sąveikai. Nuo pat pradžių yra aktyvus ir reikalingas stimulavimas, kuris galėtų padėti jam fiziškai ir psichologiškai tobulėti. Pa-

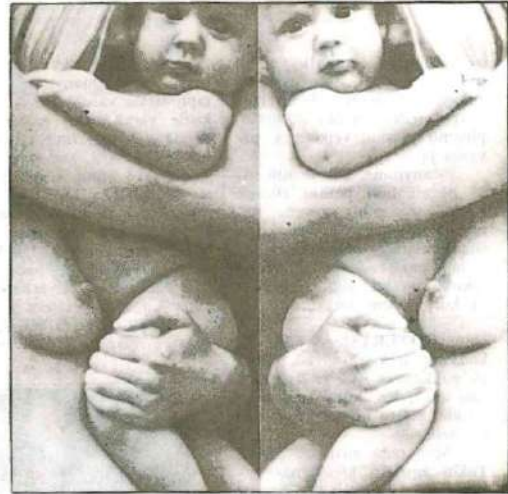
lytėjimas, uoslė, skonis, klausimas ir rega. Naujagimių tyrimai rodo, kad jie visais jutimais naudojami jau nėštumo metu. Kai iki gimimo belieka keli mėnesiai, embrionas sparčiai auga, taip pat neatsilieka sensorinės funkcijos. Šių funkcijų vystymasis siūlo kūdikiui daug informacijos apie jį patį bei apie vidinę ir išorinę aplinką.

Pabandykime suprasti, kaip motinos požūris ir emocijos veikia vaisių. Biologiniai faktoriai, turintys poveikį nėštumui, yra tiesioginiai motinos amžius, jos sveikata, maisto kokybė ir kiekybė ir pan., visa tai sudaro aplinką, reikalingą vaiko fiziniams vystymuisi.

Psichologiniai faktoriai yra specifiniai: vaikas gyvena inde, priklausančiam kitam žmogui, motinai. Tarp jų turi būti šventiškas ryšys. Tai turi būti pagrindinis motinos rūpesnis nėštumo metu. Ši globa

Negatyvių motinos emocijų pasekmė — dažnesni ir stipresni vaisiaus judesiai nėštumo metu ir gimus, po gimimo vaikai būna irzlūs ir labai aktyvūs, taip pat susiduria su virškinimo ir maitinimo problemomis. Šiandien gerai žinoma, kad motinos emocijos keičia gimdos terpės biocheminę sudėtį, o tai gali turėti tiek ilgalaikes, tiek trumpalaikes pasekmes.

Tiesiog nuostabu, kaip rūpestingai gamta paruošia motiną ir vaiką gimimo momentui. Septintą mėnesį vaikas pasiekia tokį išsivystymo lygį, kad jau galėtų egzistuoti ir nebūdamas motinos gimdoje: jis kaupia motinos antikūnus ir geležį, apsisuka galvute į gimdos kaklelį, atsiranda pakankamas poodinis riebalų kiekis, vaisiaus judesiai tampa stipresni ir dažnesni. Labai padidėja motinos gimdos apimtis. Visa

cijų krūvius. Abu tėvai privalo rūpintis gimimo procesu, ir tai — tiesioginė pagalba kūdikiui. Svarbu ne tik pats gimdymo faktas, bet ir supratimas, ką reikšia turėti kūdikį namuose — kokios iškils problemos ir kaip jas spręsti.

Pagrindinis tėvo uždavinys — tapti barjeru tarp motinos—vaiko ir išorinio pasaulio. Kai kuriose šalyse praktikuojamos net ir tėvo dekretinės atostogos tam, kad padėtų jam atlikti šią svarbią užduotį. Bet jeigu tokios galimybės nėra (pvz., pas mus), reikšia rasti laiko tėvo pareigai atlikti. Jeigu pirmąsias 2—3 savaites tėtis būna drauge, ten bus "stiprios šeimoms" pradžia.

Spaudai parengė Daiva VAITASIŪTĖ

GERA PRADŽIA GYVENIMUI

tirtis, įgyta nėštumo metu, gali paveikti visą būsimą gyvenimą. Kaip tik šiuo metu formuojamos teigiamos ir neigiamos žmogaus savybės.

Per pirmąsias 10 savaitių formuojasi visos kūno dalys. Šiuo metu nepaprastas fizinio vystymosi antplūdis lydimas ir protinio vystymusi. Atmintis atsiranda jau pastojimo (apvaisinimo) metu, o nervų sistema yra embriono ir vaisiaus dalis, kuri nėštumo metu vystosi greičiausiai. Smegenys auga labai greitai, o šį procesą kontroliuoja sensoriniai organai. Pastarieji vystosi šia seka:

persiduoda vaikui ir tampa jo arba jos vystymosi stimulu ir sąlyga. Jeigu motina nėštumo metu nepasitiki savimi arba vaiko apskritai nenori, santykiai yra visai kitokie. Be motinos psichologinės pagalbos vaiko patirtis netobulės — jautimasis pagrindas nesitransformuos į protinį turinį. Motina padeda vaikui, priimdama vaisiaus patirtį, kurios jis pats dar negali transliuoti. Tai tarytum psichologinės paramos siūlymas, panašus į biologinę užduotį, kurią motina vykdo, šalindama anglies dioksidą ir kitas nuodingas medžiagas.

tai kreipia jos dėmesį į vaiką, primena jai gimimo realybę.

Prasidėjusios spazmos — aiškus ženklas, kad motinai reikia atsikirti nuo vaiko. Tokios svarbios užduoties įvykdymo džiaugsmas padeda atpalaiduoti raumenis, gimdymo procesas gali būti dideliu apildu ir motinai, ir vaikui. Motina pagaliau tiesiogiai susitinka su savo vaiku, gali jį matyti, liesti, kalbėtis su juo, kol naujagimis pajus tiesioginį asmens, kurį jis taip gerai pažinojo visą šį laiką tarpą, buvimą — vietą kita, bet asmuo tas pats. "Atsikyrimas" tuoj pat kom-

pensuojamas nauju "prisijungimu". Motinos buvimas įtikina kūdikį, kad jų "pirminiai" santykiai tęsiasi. Šis ryšys turi būti puoselėjamas, nes jis labai svarbus abiem.

Neįmanomas vaiko emocinis ir socialinis vystymas be tėvo indėlio. Nėštumo dienos motinai ir kūdikiui būna laimingesnės, kai tėtis jais rūpinasi. Kūdikis gali girdėti ir išmokyti atsikirti trečiojo asmens balsą, būdamas net gimdoje, todėl svarbu laiku užmegzti "ryšį". Tėtis pagerina aplinką, kurioje gyvena kūdikis, suteikdamas motinai teigiamus emo-

Remkite

AIDS FONDA,

Sąskaita Nr. 141858 Vilniaus socialinio banko Lenino raj. skyriuje

Tiems, kas neskaltė 1990 m. vasario 28d. "Respublikoje" išspausdinto interviu su Lietuvos AIDS profilaktikos centro vadovu Sauliumi Caplinsku, noriu pasakyti, kad jis ir dar du

Reikėtų tikrai stengtis išmokyti mylėti gyvenimą, žmones, kad išdrįstume nusiminti slepiančias kaukes, pamirštume užrūdijusias spynas ir su baime saugomus užraktus, ryžtume negailestingam atvirumui.

(Iš laiško "Tiesai")

Homoseksualumas. Tai dar viena sritis, lig šiol buvusi tabu, uždraustas vaistas, kurio atskandimas buvo taikomas Baudžiamajis kodeksas. Anuometinėje spaudoje, šlovinusioje naujo gyvenimo pasiekimus, tarybinės visuomenės šaunumą, šia tema nerasime nieko. Jokių duomenų. Jokių informacijos. Tik

KANDIDATAS Į DEPUTATUS IŠ MELNIKAITĖS GATVĖS

prievarta. Ja bandyta spręsti visas bėdas, problemas. Būtų žmogus, o straipsnį visada atrasime. Kas nepaaiškinama klasišiu vertybių klasifikacija, netelpa į "padoraus gyvenimo" rėmus — į Baudžiamąjį kodeksą, nesuderinama su šviesiu rytojumi — ten pat. O Baudžiamasis kodeksas savo ruožtu slūsdavo į pasitobulinimo kursų saulėtame Magadane ar belangėje.

Prievarta. Visuomenė, jausdama totalinį spaudimą, vienos nuomonės piršima, tuo pačiu atsakydavo ir individui, nesutinkančiam, kiek kitaip žiūrinčiam į susiformavusias visuomenės nuostatas. Postulatas skelbė — Homoseksualus žmogus nėra visuomenės dalis. Ką mes tuo pasiekėme? Išnaikinome, išrovėme su šaknimis? Juk uždrausdami mes nepašaliname priežasties, uždrausdami mes tik bandėme paviekti patį faktą, neanalizuodami, kodėl tas faktas YRA!

Einaime taip, kad postulatų reikia vengti — jie dogmatizuoja visuomenę. Bet prievartos neatsisakome. Kodėl gi? Bijome patys savęs?

Ir kas norės, vis vien ieškos kelių, ir kaip bebūtų sunku, stengsis rasti vienokių ar kitokių būdų savo troškimams patenkinti. (Iš laiško "Tiesai")

Citatos, spausdinamos

„TURĖTŲ BŪTI GĖDA“

medikai iš Rygos bei Maskvos neseniai lankėsi Vokietijos Federacinėje Respublikoje. Manau, nereikia aiškinti, kokie svarbūs mūsų mažytei Respublikai tiesioginiai ryšiai su geranoriškai nusiteikusiais užsieniečiais. Iki šiol visi ryšiai driekėsi per Maskvą ir tame "filtre" arba įstrigdavo, arba "išgaruodavo". Todėl pagrindinis kelionės tikslas ir buvo užmezgti kuo daugiau tiesioginių ryšių. Svečius priėmė dar vienas Janio Rožkalno vadovaujamas fondas — Solidaritatsfonds Baltikum und UdSSR. Tai vienas CSI (Christian Solidarity International) organizacijos skyrių. Kokia tai organizacija? Parvežtoje kasetėje įrašytas Janio pasakojimas apie CSI ir jo vadovaujamą pagalbą fondą.

Antroje pusėje Ciuriche gyvenantis dvasininkas Hansas Štukelbergeris nusprendė pabandyti padėti Tarybų Sąjungoje kalinčiam dvasininkui Georgijui Vinsui. H.Štukelbergeris viename laikraščiui paskelbė kvietimą, ragindamas žmones susirinkti į mitingą ir išreikšti savo solidarumą su TSRS tikinčiais. Daugelio nuostabai susirinko keli tūkstančiai žmonių. Netrukus paaiškėjo, kad reikia šias įjėgas vieniančios organizacijos. Taip gimė CSI — Christian Solidarity International. Ši organizacija vienija visas bažnyčias katalikų, pravoslavų, protestantų. Kiek galėdama CSI gina tremtinius, platina religinę literatūrą, teikia socialinę bei medicininę pagalbą. Pati CSI gyvuoja labdaros dėka.

Ši organizacija gynė ir Janį Rožkalną bei jo šeimą, kai 1983 metais Janis buvo suimtas ir už "antitarybinę veiklą" nuteistas 5 metus kalėti griežto režimo kalėjime ir 3 metus išbūti tremtinių lageryje. Janio žodžiais tariant, tik per stebuklą ir Dievo malonę jam pavyko ištrūkti iš to pragaro. Rožkalnui su šeima atvykus į

nesuprantama, nes nemirė niekas iš giminių, artimųjų. Duok, Dieve! Tačiau įėjus mes dabar, jau šiandien, nesusiimsime — krachas. Turime pavyzdį, iš kurio galima semtis patirties — Kanadą. Ten, diagnozavus pirmuosius AIDS atvejus, buvo imtasi puritoniškiausios politikos. Dabar tai pripažįstama klaida, nes homoseksualistai, narkomanai — potencialūs ŽIV perdavinėtojai, pasitraukė į pogrindį. O užsikrėtimo atvejų smarkiai pagausėjo. Ar Lietuvai to reikia? O juk pas mus šių grupių atstovai ir taip giliausiame pogrindyje.

Mano nuomone, mes turime kuo skubiausiai legalizuoti homoseksualumą, narkomaniją, prostituciją. Tai neturi būti toks kelias, kaip su kooperatyvais — ne palaida bala. Čia svarbiausiais žmonėmis turi būti medikai, aktyvūs visuomenės nariai, o ne milicija ar draugovės būriai. Prievartos laikai atgyveno. Būtiną propaguoti (visur ir visada) sveiką gyvenimo būdą, tačiau jau įėjus žmogus ir toks, jis turi naudotis tuo, kuo naudojasi likę visuomenės nariai. "Padėk

Vakarų, CSI organizavo kelionę po Europos šalis. Janis pasakojo žmonėms apie tikinčiųjų padėtį Tarybų Sąjungoje. Buvo nutarta įsteigti naują CSI skyrių — Solidaritatsfonds Baltikum und UdSSR, kuriam ir vadovauja J.Rožkalns. Pagrindinis fondo tikslas — teikti socialinę ir medicininę pagalbą. Janis su žmona važinėja po įvairias vietas ir pasakoja apie situaciją Tarybų Sąjungoje ir Pabaltijyje. Kuo daugiau jie važinėja, kuo daugiau turi įvairios medžiagos savo argumentams pagrįsti (videokasetės, fotografijos, žmonių pasakojimai), tuo daugiau aukų gauna iš krikščioniškų organizacijų, privačių asmenų. Beje, Janis papriekaištavo po pasaulį važinėjančioms pabaltijiečiams — per mažai teikia informacijos apie katastrofišką Baltijos tautų padėtį. Tuo tarpu užsienio spaudos puslapiai mirga fotografijomis iš Afrikos, Lotynų Amerikos, Rumunijos, VDR. Ir dar viena labai opi problema — tenka rūpintis, kad parama pasiektų tikslą, o ne būtų pakelti išvogta arba perparduota.

kaip tai atsitiko su pagalba Armėnijai. Pasirodo, tai sudėtingiau, negu iš pradžių atrodė.

Nemažai rūpesčių ir dėl transporto. Žinoma, Vakaruose yra puikų automobilių, bet jie labai brangūs. Už tuos pinigus galima būtų tris mašinas vaistų priklausti, tereikia atsiųsti sunkvežimį. Visas išlaidas VFR teritorijoje apmoka ir benziną perka CSI.

Pabaigai Janis prisiminė, kad užsienyje yra daug turtingų žmonių, pasirengusių aukoti dideles pinigų sumas, jei tik įsitikins, kad jų pagalba iš tiesų reikia. Vis dėl to, Vakarai negali padėti 50 metų į priekį. Tai tik trumpalaikė parama, kol pati tauta ima atsistoti ant kojų. Užsieniečiai nori mirtų, kad jų pagalba neupeitai nėjais, kad tauta patį stengiasi ir trokšta išgelbėti savo gimtinę.

— Vis dėlto, kol kas daugiau pagalbos susilaukia kitos šalys. Lietuvėle ir vėl nuskriausta? — pakalbinau AIDS centro vadovą S. Caplinską.

— Patys esame kalti. Miušteryje itin susitelkusiu ir veikli lartvū bendruomenė daug padeda Latvijai. Deja, man nepavyko susirasti lietuvių bendruomenės VFR. Manau, iš jos galima būtų susilaukti dar didesnės paramos. Kiek žinau, vos ne tvirtčiausia lietuvių bendruomenė yra JAV. Tik kaip su ja susisiekti? Visi, kas vyksta į JAV — įvairių organizacijų, partijų atstovai — matyti, kalba ten apie viską, tik ne apie AIDS, nes grįžę tyli. Turime vos vieną kitą pasiūlymą: buvau išvykęs, užsimezgę ryšiai, galim padėti. Žinoma, nepriklausomybė, savi pinigai — labai svarbu. Betgi negalima užmiršti ir šių dalykų, apie kuriuos dabar kalbam. Turėtų būti gėda, kad užsieniečiai labiau susirūpinę mūsų likimu, negu mes patys. Jei visi miršim nuo AIDS, kas gyvena nepriklausomoje Lietuvoje?

Asta LAPINSKAITĖ

puolusiam", "padėk kitaip galvojančiam" — toks turi būti moralinio Lietuvos atgimimo balsas.

Kodėl gi straipsnis pavadintas taip, o ne kitaip? Viskas labai paprasta. Jonas Rupšys visoms partijoms, atsitikiančioms organizacijoms, visur, kur tik galėjo, išsiuntinėjo pasiūlymus iškelti jį kandidatų į Lietuvos TSR AT, kurioje jis gintų seksualinių mažumų interesus. Kadangi niekas jį pasiryžimo nepalaikė, kandidatas taip ir liko neparemtas, reikia manyti, kad visos partijos linkusios pačios prisidėti prie šių problemų sprendimo. Na ką gi, palinkėkime joms sėkmės!

Rimantas ŠIMKUS

KOVA TĘSIASI

Britanijoje. Daktaro Antony Fanci nuomone, AIDS šio dešimtmečio pabaigoje taps valdoma chroniška liga, kuri daugiau nebetrumpins žmonėms gyvenimo.

priešvirusinį veikimą. Geriausias pavyzdys — Židovudino ar ATZ vaistų, naudojamų vėžio gydymui, vartojimas. Dabar jie yra kol kas vieninteliai vaistai, sustabdantys AIDS simptomus. Įsigilinus į tai, kaip ŽIV infekuoja ląsteles, žudo jas ir reprodukuoja, bandoma sukurti naujus vaistus, tiesiogiai skirtus kiekvienai viruso augimo fazei. Pasaulinė Sveikatos Organizacija skelbia, kad sukurti daugiau nei 40 pavadinimų vaistų prieš AIDS. A.Fanci nuomone, jau yra keletas vaistų, kovai su ŽIV, paruoštų išbandyti žmonėms. Štai 1985 m. apie 40 proc. sergančių AIDS pacientų išgyveno 1, 5 metų, 60 proc. išgyveno tiek pat laiko po ligos diagnozavimo. Tyrinėtojai taip pat atrado gydymo būdus, padedančius žmonėms, užsikrėtusiems ŽIV, bet dar nerūtiems ligos simptomų. Šie vaistai gali labai sumažinti Pneumocystis carini (plaučių uždegimo), kuris yra dažniausia mirtinos AIDS komplikacijos priežastimi, prieuolių dažnumą.

Penkiolikos metų seksualiai aktyvus, Jungtinėse Valstijose gimęs juodaodis berniukas 1968 metais buvo paguldytas į St. Louis City ligoninę, nes ištinio jo apatinės galūnės, lyties organai. Savo gyvenamosios vietos niekada palikęs nebuvo, narkotikų į venas nesileido, kraujas taip pat niekada nebuvo perpiltas.

Ligoninėje atlikti tyrimai parodė, jog jo kraujuje daug sukėlėjų: chlamidijų, citomegalc ir kitų virusų. Per 16 mėnesių liga progresavo. Mirė 1969 —tais visai išsekęs. Skrodimo metu įvairiose kūno vietose buvo rasta Kaposi sarkoma. Tai — daanai pasitaikantis auglys, sergant AIDS — raudonai rusvos, violetinės spalvos dėmės. Jaunuolis buvo homoseksualistas.

Skrodimo metu paimti audinių gabaliukai, kraujo serumas buvo įšaldyti. Po 20 metų atlikti tyrimai parodė, jog šis jaunuolis buvo užsikrėtęs 1 tipo ŽIV virusu ir mirė nuo AIDS. Mokslininkai mano, jog analinių lytinių santykių metu ir kraujotaką pateko tiek ŽIV, tiek ir chlamidijų infekcija.

A.KRISČIŪNO piešinys

Vaistai prieš AIDS. Pasaulio gydytojai šiomis dienomis su optimizmu pradėjo kalbėti apie juos. Kas tai? Ar įvyks stebuklas ir šią XX a. ligą pagaliau bus galima įveikti? Gal greitai vaistinėse prašysime vaistų prieš AIDS, kaip kad vaistų nuo slogos ar galvos

skausmo? Fantazija tai ar realybė?

Prieš porą savaitių pasaulį apskrėjo Amerikos AIDS tyrinėtojų žinia — ne už kalnų pergalę prieš šią ligą. Jie rėmėsi daug žadančios vakcinos eksperimentų rezultatais, kurie buvo gauti Didžiojoje

Daktaras Fanci, Marylando Alergijos ir infekcinių ligų instituto direktorius, turi didelę tarptautinę AIDS mokslinio tyrimo reputaciją. Jis taip pat yra eksperimentinės vaistų tyrimo programos, kurioje dalyvauja 10000 žmonių 46-uose medicinos centruose, direktorius. Daktaras tikisi, kad šiose dešimtmetyje daugiau lėšų bus skiriama tyrimams ir sėkmė šios ligos gydyme vainikuos visus darbus.

Iki šiol vaistai nuo AIDS buvo tobulinami grįžtant prie jau esančių vaistų, turinčių

Londono St.Stephens ligoninės gydytojai nusiteikę optimistiškai. Jie tiki, kad jų vakcinuojami savanoriai įgaus ilgainiui apsaugą nuo viruso infekcijos.

Viltį teikiančius rezultatus suteikė JAV išrasta HGP-30 vakcina. 24 savanoriai vyrų, kurie bus tikrinami mažiausiai metus, buvo imunizuojami 14 savaičių. Tyrimai jau dabar parodė, kad veikiant vakcinai, ląstelės gamino antikūnius ir buvo gyvybingos.

Talgi, gal ir nebetoli ta diena, kai AIDS šmėkla nuslinks nuo žmonijos galvos...

DĖMESIO!

VISUS, KAS NEDRĪSTA VAISTINĖSE NUSIPIRKTI PREZERZERVŲ (DROVISI, BIJO PAPRAŠYTI), KVIEČIAME APSILANKYTI "AIDS KRONIKOS" REDAKCIJOJE. ČIA JŪS GALĖSITĖ ĮSIGYTI PUKIŲ TARYBINIŲ PREZERZERVŲ! NA, O KIEKVIENAS, PASITIKRINĖS ANONIMINIAME AIDS KABINETE, BUS APDOVANOTAS VISIŠKAI NEMOKAMAI! SKUBĖKITE!

DĖMESIO!

DĖKOJAME

Lietuvos prekybos ministerijai už padovanotus mums tris pirminės AIDS diagnozės analizatorius ir plovėjus "DIA plus".

LIETUVOS AIDS PROFILAKTIKOS CENTRAS

PONIOS IR PONAI!

Pirmuosius žingsnius žengia nepriklausoma Lietuva. O atgimusiai valstybei reikalinga sveika tauta — tauta neserganti AIDS.

Venkite atsiktinių lytinių santykių.

Naudokitės apsaugos priemonėmis.

Lietuva su AIDS — Lietuva be ateities!

KITAME NUMERYJE:

NEPILNAMEČIŲ AIDS

Mažasis princas

TAIP MIRŠTA ŽVAIGŽDES

SUSILAUKĖME!

Kaip manote, ko? Ogi dar vieno jubiliejinio (10) laiško. Jį mums atsiuntė Rimantas O. Iš Tauragės. Štai keletas jo pasiūlymų: AIDS pasitikrinimo kabinetus reikia steigti visuose rajonuose, nes daug žmonių nesitikrina tik todėl, kad specialiai reikia važiuoti į kitą miestą; tikrinti reikia prieš tuokiantis. Bet pagalvokime — mažame miestelyje, kai visi aplink pažįstami, anonimiškumą išsaugoti kur kas sunkiau, na, o prievarta prie gero dar nieko neprivėdė... Ir dar Rimantas pasiryžo sumokėti pinigų metams į priekį, kad tik galėtų gauti mūsų laikraštį. Deja, Rimantai, mokėti už laikraštį Tau neteks — kiekvienas "A.k." numeris ir taip atkeliaus tiesiai Tau į namus.

Per tris mėnesius gauti 10 laišku tikrai nėra daug. Nejaugi AIDS problema nedomina žmonių? O gal Jūs bijote rašyti dėl to, kad mūsų adresas — Molėtų pl.40, kaip kad rašoma viename laiške. Pažadame, kad Jums panorėjus, Jūsų anonimiškumas bus išsaugotas. Na, o mums teileka laukti naujų Jūsų laišku.

Artūras BUTKEVIČIUS, "A.k." ats. sekretorius

Ir vėl kraujo spaudimas tau padidėjo ne ten, kur reikia... "Neue revue"

Lietuvos AIDS Profilaktikos Centro atstovė informacijai — Asta LAPINSKAITĖ.

Rūpimais klausimais kreiptis telefonu 35-04-65 antradieniais, ketvirtadieniais nuo 11 iki 16 val. ir trečiadieniais nuo 11 iki 13 val.

HMM... MĀG-DUTĒ ĪSBĒGO NET NEATSIS-VEIKINUSI... KĀD TIK NEBŪTU KĀ KĀ LIGA UZKRĒTĒ

GAL REIKĒTU PASITIKRINTI, YPAČ PĀBAR, KĀI AIDS ĪS KĒKYE-NO KĀMPO TYKOJA... PĀLAUK, BET KUR GĀLĒCIAU ĪSITIRTI? GIRDEJĀU, KĀZKUR YRĀ AIDS PROFILAKTIKOS CENTRAS, BET KUR?.. ATSIMENU!!!

ALIO! ČIA AIDS CENTRAS? SĀKYKITE, KĀIF PĀS JUS NUSIGĀUTI?!

O, TAI LABAI PĀPRĀSTĀ! GERĀUSĀ VĀŽIUOTI 26 AUTOBUSU; ĪLPTI GALĒTE PRIĒ STOTIES, „ZĀLGĪRIO“, „KURO APĀRĀTURŌS“ STOTEĒSĒ. VĀŽIUOKITE ĪKI „POŠŪKIO“ STOTEĒSĒ; TĀI PRIĒSPĀKŪSTINĪS MĀRŠRŪTO SŪSTOJĪMAS. ĪSLĪPSITE - ĪR AIDS PROFILAKTIKOS CENTRAS PRIĒŠ PĀT JŪSŪ, NOSĪ. TĪESĀ, 26 MĀRŠRŪTO AUTOBUSAS KURSŪOJĀ RĒTOKĀI, BET JŪS GALĒTE VĀŽIUOTĪR MĀRŠRŪTINIŪ TAKSĪ 5 STOTIS-UNĪVERSĀLINĒ „PĀRDUŠTŪVĒ-SĀNTARĪS-KĒS“ ĪSLĪPKITE ŠTĀI ČĀ ĪR EĪKITE PĀGĀL SCHEMĀ. BUS KOKĪE 200 METRŪ...
AIDS PROFILAKTIKOS CENTRAS
SĀNTARĪSKĒS
POŠŪKĪS
VISŪRIĀI

NA, KĀGI, VĀŽIUOJU... TĪK KOKĪĀ, ČĀI PĀVARĒS SŪSIGĀLVOJŪS, ŠĀIF DĒĒL VĪSO PĪKTO?... JŪK PĀKĀLŪS, TĪKRAI...

TĀRP KĪTKO: AIDS PASITIKRINIMO KABINETĒ PĀVARĒS, VĀRDO ĪR ĒĪMĪMO MĒTŪ, ĪR JŪKĪŪ KITŪ DŪO-MĒNŪ PĀSĪSĀKYTI

Nereikia!

(PĀSTĀBĀ)

ŠTĀI MĒS ĪR VĪETOJĒ

O ČĀI SMŪLKŪS PLĀNELĪS, KUR EĪTI VĪDUJĒ. TĪESĀ PĀSĀKĪŪS, GĀNĀ PĀPRĀSTĀ: EĪTI NOSĪJĒS TĪESŪMŪ!

DAKTĀRĒ, O PĒR ŠĪTĀ SVĪRKŠTĀS ĀS NEUŽSĪKĒRĒ

KĀ, JŪS! JŪK MĒS NAUDŪJĀME VĪENKĀRTINIŪS ŠVĪRKŠTŪS!..

VĪSKĀS TVĀRKOJE!
(ŠĪANDĪEN-TĀIP, O RYTOJĒ!)

REDKOLEGIJA: SAULIUS ČĀPLINKAS, RŪTĀ ROKĪENĒ, RĪMĀNTAS ŠĪMKŪS (redaktorius), ALĒIMĀNTAS TREČĪOKAS, OLEGAS ROMANOVSKĪS
ATSAKĪNGAS SEKRETORIUS: ARTŪRAS BUTKEVIČIŪS
LV Nr. 07574

MŪSŪ adresas: Vilnius, MolĒtŪ plentas 40, "AIDS kronika".
LAUKĪAME JŪSŪ LAIŠKŪ!
SpaudĒ PanevĒžio spaustuvĒs UkmergĒs skyrius. 2 sp.lankai. ošĒtinĒ spauda. UŪs.Nr. 637
TiraŪzas 10000 egz. Kaina 15 kap.